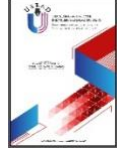

USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi -
International Journal of Social Sciences Academy, Yıl 3, Year
3, Sayı 5, Issue 5, Nisan 2021, April 2021
e issn: 2687-2641

DÜNYADA OKUMA KÜLTÜRÜ VE ÇOCUK EDEBİYATI ALANLARINDA ÇALIŞAN UYGULAMA VE ARAŞTIRMA MERKEZLERİ

THE APPLICATION AND RESEARCH CENTERS WORKING ON READING
CULTURE AND CHILDREN'S LITERATURE IN THE WORLD

Sevilay BULUT

Öğretim Görevlisi, Sosyal Bilimler, Türkçe Eğitimi
Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi, Ankara/Türkiye.

Lecturer, Social Sciences Department, Turkish Language Education
Gendarmerie and Coast Guard Academy, Ankara/Turkey.

bulut1087@gmail.com

ORCID ID: 0000-0003-2591-5971

Makale bilgisi | Article Information

DOI: 10.47994/usbad.867815

Makale Türü / Article Type: Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Date Received: 25.01.2021

Kabul Tarihi / Date Accepted: 25.02.2021

Yayın Tarihi / Date Published: 20.04.2021

Yayın Sezonu / Pub Date Season: Nisan / April

Bu Makaleye Atıf İçin / To Cite This Article: Bulut, S. (2021). Dünyada Okuma Kültürü ve Çocuk Edebiyatı Alanlarında Çalışan Uygulama ve Araştırma Merkezleri. *USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi* 3(5), 290-319.

İntihal: Bu makale intihal.net yazılımınca taranmıştır. İntihal tespit edilmemiştir.

Plagiarism: This article has been scanned by intihal.net. No plagiarism detected.

İletişim: Web: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/usbad>
mail: usbaddergi@gmail.com

Öz: Bu araştırma; Türkiye ve dünyadaki okuma kültürü, çocuk kitapları ve çocuk edebiyatı bağlamında çalışmalar yapan uygulama ve araştırma merkezlerinin yürüttüğü etkinlikleri ve çalışmalarını betimlemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada doküman analizi yönteminden yararlanılmıştır. Veri kaynakları 21 ülkeden 37 uygulama/araştırma merkezi ve 3 derneğin/topluluğun gerçekleştirdiği çalışmalara ilişkin bilgilerin paylaşıldığı resmi internet sayfalarıdır. Bu sayfalarda paylaşılan bilgilerden elde edilen veriler betimsel kodlama yoluyla çözümlenmiştir. Bu çözümlene sonucunda elde edilen veriler: *Amaç, Eğitim, Araştırma, Ulusal/Uluslararası Bağlantılar, Tanıtım/Yayınlaştırma* kategorileri ve bunlara ait alt kategoriler altında sınıflandırılmıştır. Araştırma sonucunda merkez ve derneklerin okuma kültürü, çocuk kitapları ve çocuk edebiyatı alanının gelişmesi ve bu alanda çalışan araştırmacıların desteklenmesinde etkin rol alabildiği anlaşılmıştır. Merkezlerin bazılarının bir üniversite çatısı altında hizmet verdiği, bunların dışında kalanlarınsa bir üniversiteyle iş birliği içinde çalıştığı görülmüştür. Az sayıda merkez ise bağımsız çalışmalar yürütmektedir. Merkezlerin çocuklarla gençlerin yanı sıra aileler, öğretmenler, araştırmacılar ve yazarlar için çeşitli çalışmalar yürüttüğü belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Okuma Kültürü, Uygulama Ve Araştırma Merkezi

Abstract: The aim of this study is to describe reading culture, children's books and children's literature activities carried out by application and research centers all over the world. Document analysis method was used in the research. The data sources are websites that share information about the activities of 37 application/research centers and 3 associations/communities from 21 countries. The data collected from these web pages were analyzed through descriptive coding method. As a result of this analysis the data is classified under Purpose, Education, Research, National/International Links, Promotion/Publicity categories and their subcategories. As a result of this research, it has been understood that the centers and associations can take an active role in the supporting of reading culture, researching children's books and children's literature and researchers working in this field. It has been observed that some of the centers are established by a university unit or work in cooperation with a university. Limited number of centers carry out independent studies. It has been determined that the centers carry out studies for families, teachers, researchers and writers as well as children and young people.

Keywords: Children's Literature, Reading Culture, The Application and Research Centers

GİRİŞ

Modern üniversite kavramı eğitim-bilgi-ekonomi temelleri üzerine inşa edilmiştir. Başka bir deyişle, tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de üniversiteler bu farklı boyutları bir araya getirir. Bu nedenle üniversiteler

ve üniversitelerde kurulan araştırma ve uygulama merkezlerinin kuruluş amaçları arasında, toplumsal ihtiyaçları ve sorunları belirleme ve bu doğrultuda farklı çözümler üretmek ilk sıralarda yer almaktadır. Bu çerçevede 2547 sayılı ve 06.11.1981 tarihli Yükseköğretim Kanunu'nda üniversitelerin araştırma işlevi açıklanırken bu işlevi icra eden birimler enstitü, fakülte, yüksekokul, araştırma ve uygulama merkezleri olarak sınıflandırılmıştır (YÖK, 1981). Yükseköğretim Kanunu'nun 3. Maddesinin j bendinde uygulama ve araştırma merkezi: "Yükseköğretim kurumlarında eğitim-öğretimin desteklenmesi amacıyla çeşitli alanların uygulama ihtiyacı ve bazı meslek dallarının hazırlık ve destek faaliyetleri için eğitim-öğretim, uygulama ve araştırmaların sürdürüldüğü bir yükseköğretim kurumu" olarak tanımlanmıştır. Bu yasa çerçevesinde yayımlanan 17609 sayılı yönetmelikte Yükseköğretim Kurulunun izni ile üniversitelerde araştırma ve uygulama merkezlerinin kurulabileceği bildirilmiştir (YÖK, 1981). Farklı amaçlarla kurulan uygulama ve araştırma merkezlerinin bir üniversite çatısı altında kuruldukları ya da bağımsız kurulmuş olsalar bile çalışmalarını üniversitelerin ilgili fakülte ve bölümleriyle iş birliği içinde yürüttükleri görülmektedir. Araştırma ve uygulama merkezlerinin üniversitelerle ortak çalışmalar yürütmesi üniversite ve toplum bağlantısının kurulması açısından da önemlidir. Bu gibi nedenlerle üniversiteler ya merkezler açmakta ya da kurulan merkezleri farklı açılardan desteklemektedir.

Üniversiteler toplumda önemli ve saygın bir yere sahip, gerçekleştirdikleri ileri düzeydeki araştırmalar ve küresel ölçekli eğitim faaliyetleriyle topluma liderlik eden yükseköğretim kurumlarıdır. Üniversitelerin kurulma amaçları arasında; bilgi sahibi olmak, aydınlanmak, gerçeği araştırmak, öğrenmek ve anlamak için çaba göstermek bulunmaktadır (Erdem, 2016: 21). Üniversiteler toplumsal gelişimin merkezinde olduklarından toplumların değişen özellikleri ve gereksinimleri zamanla üniversitelerin de yapısının değişmesine yol açmıştır. Erdem (2016: 44), üniversitelerin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü nesil üniversiteler olarak sınıflandırıldığını belirterek tüm bu üniversitelerin farklı amaçlar doğrultusunda yapılandırıldığını dile getirir. Günümüzde birinci nesil üniversite olarak *eğitim üniversitesi* ikinci nesil üniversite olarak *araştırma üniversitesi*, üçüncü nesil üniversite olarak *girişimci üniversite*, dördüncü nesil üniversite olarak da *dönüştürücü tematik üniversite* nitelendirilmeleri yapılmaktadır. Üniversite anlayışı değiştikçe üniversitenin görevleri-rolleri de değişmektedir. Birinci nesil üniversitede "eğitim-öğretim", ikinci nesil üniversitede "araştırma",

üçüncü nesil üniversitede "hizmet" yeni şekillenen dördüncü nesil üniversitede ise "dönüştürme" ön plana çıkmaktadır.

Araştırma üniversiteleri 21. yüzyılın küresel bilime erişim sağlayan, temel ve uygulamalı araştırmalar üreten, akademinin ve toplumun önderlerini eğiten merkezi kurumlardır (Altbach, 2009: 15). Araştırma yapılan üniversiteler yalnızca araştırma üniversiteleri değildir. Uzmanlaşmış araştırma enstitüleri, laboratuvarlar, araştırma merkezleri ve diğer kurumlar da araştırma yürütmekte ve birçoğu bilimsel birikime katkı sağlamaktadır. Gelişmiş ülkelerde, araştırma üniversiteleri diğer kurumları içeren daha karmaşık araştırma sisteminin bir parçasını oluşturur. Ancak üniversiteler her zaman araştırma yapmak için en etkili kurumlar olarak hizmet vermektedir. Ayrıca yeni nesil araştırmacılar, akademisyenler ve öğretmenler için eğitim olanağı da sunarlar. Gerçekleştirilen çalışmalara destek vermesi için doktora düzeyinde eğitim alan öğrencilerle gerçekleştirilen araştırmalar hem öğrencilere farklı eğitsel kazanımlar sunar hem de gerçekleşen araştırmalara yeni nesil araştırmacılarının görüşlerini yansıtmış olur. Altbach (2009: 16), araştırma üniversitelerinden söz ederken her ülkenin bir araştırma üniversitesine sahip olmasının mümkün olmayabileceğini ancak gelişmekte olan birçok ülkenin araştırma kapasitesine ve bilimsel birikime katkı sağlama gücüne sahip üniversiteler geliştirebileceğini de dile getirir. Bu ülkeler, küresel bilime katkı sağlamak için çeşitli alanlarda bölgesel akademik iş birlikleri kurabilirler. Uygulama ve araştırma merkezleri bu bağlamda iş birliği sağlamak için işlevsel kurumlar olarak düşünülebilir. Her ne kadar bu tür uygulama ve araştırma merkezi kavramı sanayi üniversite iş birliği bağlamında düşünülmüş de olsa bilginin yaygınlaşması ve her türden bilim dalına katkı sağlanması adına etkili olarak yararlanılacak birimler olarak düşünülmelidir. Dünya üzerindeki farklı alandan merkezler incelendiğinde ortak çalışma yürütme, farklı bakış açılarını yaygınlaştırma potansiyelleri gibi pek çok olanak sunabildikleri görülür. Araştırma üniversiteleri, çeşitli disiplinlerde bilginin yaratılmasına, yayılmasına kendini adanmış ve olanaklı olan en üst düzeyde öğretim ve araştırmaya izin veren uygun laboratuvarları, kütüphaneleri ve diğer altyapıları içeren akademik kurumlar olarak tanımlanmaktadır. Üniversitelerin bilgiyi aktarma ödevinden bilgiyi üretme ödevine doğru geçmesi ve ulusal kalkınmayı hedeflemesiyle akademik sistemin bilimsel araştırma yapma ve uygulanabilir sonuçlara ulaşma işlevini edindiğini dile getiren Öksüz ve Alpaydın (2017: 628), bunun yanında akademik sistemin yükseköğretimin kitleleşmesine

doğru bir evrim geçirdiğine de değinir. Bu bağlamda artan öğrenci sayısına ve değişen öğrenci gereksinimlerine karşın yükseköğretimin amaçlarının kapsamı genişlese de üniversitelerin araştırma işlevinin ön planda olduğu söylenebilir.

Üniversitelerde Akademik Teşkilât Yönetmeliği Ek Madde 1'e göre Yükseköğretim Kurulunun izni ile üniversitelerde araştırma ve uygulama merkezleri kurulabilir. Kanunla kurulmayan ve 2547 sayılı Kanun'un yürürlüğe girdiği tarihten önce kurulmuş bulunan enstitülerden, bağımsız olarak yüksek lisans veya doktora öğretimi uygulamayan ve başlıca görevleri araştırma veya uygulama olan enstitüler, faaliyetlerini ilgili üniversite senatosu kararı ile araştırma veya uygulama merkezi olarak devam ettirebilirler (YÖK, 1981). Araştırma merkezlerinin kurulma nedeni fakülte araştırmalarının ihtiyaçlarına göre şekillendiğinden, merkezler fakültelerin gereksinimleri doğrultusunda çalışmalar yürütmektedir. Araştırma merkezlerinde kurulan ekipler ve laboratuvarlar akademisyenler arasında iş birliğini de olanaklı kılmaktadır.

Dünya çapında bakıldığında çoğu üniversite çatısı altında olmak üzere üniversite desteğiyle farklı alanlarda çalışmalar yürüten araştırma ve uygulama merkezlerinin olduğu görülür. Çocuk edebiyatı, okuma kültürü ve çocuk kitaplarıyla ilişkili pek çok alanda çalışmalar yürüten merkezlerin sayısı da dikkat çekmektedir. Çocuk edebiyatı giderek edebiyatçılar, dil eğitimcileri, öğretmenler, kütüphaneciler, yazarlar, illüstratörler, sosyologlar ve sağlık bilimcilerinin de ilgisini çeken zengin ve büyüyen bir akademik çalışma alanı olarak kabul edilmektedir. Çocuk edebiyatı, çocukları yalnızca dile ilişkin doğru ve etkili kullanımla karşılaştırmakla kalmaz aynı zamanda pedagojik yaklaşımın yanı sıra "çocuk" ve "çocukluk" kavramlarına ilişkin sanatsal bir bakış açısının da göz önünde tutulduğu bir yaklaşımı yansıtır. Çocuk edebiyatı kültürel ve sosyolojik çalışmaların da önemli bir ögesidir, herhangi bir toplumun edebiyat bağlamında çocuk ve gençleri için onayladığı ve sağladığı şey, sadece çocuklarıyla değil, aynı zamanda kendisiyle de ilgili tutumları, değerleri ve ideolojileri hakkında önemli ipuçları yansıtmaktadır (Johnston ve Beckett, 2003: 122). Bu anlamda araştırma ve uygulama merkezlerinin de toplumsal dönüşümün merkezinde rol alma çabasında oldukları yorumu yapılabilir. Gelişen bir akademik alan olarak çocuk edebiyatı, okuma kültürü ve çocuk kitaplarıyla ilgili çalışmalar yürüten merkezlerin de toplumu bu bağlamda dönüştürmeyi amaçladığı görülmektedir. Bu alanla ilgili olarak çocukların gelişimlerini desteklemek,

bunu yaparken de aileleri, sanatçıları, öğretmenleri ve genel anlamda toplumu pek çok açıdan eğittikleri görülmektedir.

Bu çalışmada; farklı ülkelerde çocuk edebiyatı, okuma kültürü ve çocuk kitaplarına ilişkin çeşitli çalışmalar yürüten uygulama ve araştırma merkezleri; yaptıkları çalışmalar, sundukları hizmetler bağlamında inceleme konusu yapılmıştır. Çocuk edebiyatını akademik bir alan olarak geliştirme, toplumu dönüştürme, öğretmenleri ve sanatçıları destekleme açısından farklı kültürlerde çalışmalar yürüten bu merkezlerin özgün çalışmalarını ortaya koymak amaçlanmaktadır.

YÖNTEM

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Metinler, içerik analizi türlerinden metin çözümleme yöntemiyle çözümlenmiştir (Krippendorff, 2012). Bu çözümleme tümevarımsal yaklaşımla yapılmıştır. Dolayısıyla bu araştırmanın analiz yöntemi tümevarımsal doküman çözümlemesidir.

VERİ KAYNAĞI

Veri kaynağı 21 ülkede çocuk edebiyatı, okuma kültürü ve çocuk kitaplarıyla odağında hizmet veren 37 uygulama ve araştırma merkezi ile 3 uluslararası dernek/topluluğun gerçekleştirdiği çalışmalara ilişkin bilgilerin paylaşıldığı internet sayfalarıdır.

En fazla merkezin -6 uygulama ve araştırma merkezi olan İngiltere’de olduğu görülmektedir. Bunu 4 uygulama/araştırma merkeziyle Almanya ve yine 4 uygulama/araştırma merkeziyle ABD izlemektedir. Geri kalan bir ülkede 3, üç ülkede 2, 14 ülkede ise 1 merkez olduğu görülmektedir. Türkiye de ÇOGEM’le tek uygulama/araştırma merkezi olan ülkeler arasındadır. İlgili uygulama ve araştırma merkezleriyle, dernek/topluluklara ait genel bilgiler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir

Dünyada Okuma Kültürü ve Çocuk Edebiyatı Alanlarında Çalışan Uygulama ve Araştırma Merkezleri
Sevilay Bulut

	Kuruluş Yılı	Kuruluş Yeri	Destek	Üniversite Bünyesinde	Kütüphane/ Kitap Sayısı	Lisansüstü Eğitim	Dergi
The International Youth Library, Internationale Jugendbibliothek (IYL)	1949	Münih/ Almanya	Bağımsız	-	+ 650 000	-	-
Institut für Jugendliteratur	1965	Viyana / Avusturya	Sanat, Kültür, Kamu Hizmeti ve Spor Bakanlığı	-	+ 20 000	-	1001 Buch
The Swedish Institute for Children's Books (Sbi)	1965	Stokholm/İsveç	Bağımsız	-	+	-	-
The Swedish Institute for Children's Books	1967	Stokholm/İsveç	Eğitim Bakanlığı	-	+ 60 000	+	-
Deutsche Akademie für Kinder-und Jugendliteratur	1976	Würzburg/Almanya	-	-	-	-	-
The Finnish Institute for Children's Literature	1978	Tampere/Finlandiya	Bağımsız	-	+ 60 000	+	-
The Norwegian Institute for Children's Books	1979	Oslo/Norveç	Kültür Bakanlığı	-	+ 60 000	+	-
Canadian Children's Book Centre (CCBC)	1976	Toronto/Kanada	Bağımsız	-	+	-	Canadian Children's Book News and the semi-annual Best Books for Kids & Teens

Tablo 1: 1940-1980 Yılları Arasında Kurulan Merkezler

Dünyada Okuma Kültürü ve Çocuk Edebiyatı Alanlarında Çalışan Uygulama ve Araştırma Merkezleri
Sevilay Bulut

	Kuruluş Yılı	Kuruluş Yeri	Destek	Üniversite Bünyesinde	Kütüphane/ Kitap sayısı	Lisansüstü Eğitim	Dergi
Centrum för barnkulturforskning (CBK)	1980	Stockholm/İsveç		Stockholm Üniversitesi	-	+	Centrum för barnkulturforskningsskriftserie
International Institute for Children's Literature (IICLO)	1984	Osaka / Japonya	Bağımsız	-	-	-	-
The Institut International Charles Perrault (IICP)	1994	Eaubonne/ Fransa	Bağımsız	Nord Üniversitesi	-	-	-
National Centre for Research in Children's Literature Roehampton (NCRCL)	1995	Londra/İngiltere		Roehampton Üniversitesi	-	+	Bloomsbury Perspectives on Children's Literature
Graduate Centre for International Research in Childhood: Literature, Culture, Media (CIRCL)	1996	Reading/İngiltere		Reading Üniversitesi	-	+	-
Children's Literature Centre Frostburg State University (CLC)	1996	Maryland/ABD	Bağımsız fon	Frostburg Devlet Üniversitesi	+ 9000	-	-
International Forum for Research in Children's Literature (IFRCL)	1997	Worcester /İngiltere		Worcester Üniversitesi	-	-	-
The Centre for Children's Literature in Copenhagen (CCL)	1998	Kopenhag/Danimarka	Bilim Bakanlığı	Aarhus Üniversitesi	+ 60 000	+	-
Center for Børns Litteratur og Medier	1998	Aarhus/Danimarka		Aarhus Üniversitesi	-	-	-

Tablo 2: 1980'li ve 1990'lı Yıllarda Kurulan Merkezler

Dünyada Okuma Kültürü ve Çocuk Edebiyatı Alanlarında Çalışan Uygulama ve Araştırma Merkezleri
Sevilay Bulut

	Kuruluş Yılı	Kuruluş Yeri	Destek	Üniversite Bünyesinde	Kütüphane/ Kitap sayısı	Lisansüstü Eğitim	Dergi
Center for Young People's Literature and Culture (CYPLC)	2003	Wroclaw/ Polonya	-	Wroclaw Üniversitesi	-	-	-
Seven Stories is the National Centre for Children's Books.	2005	Newcastle/İngiltere	Bağımsız	-	+ 35000	-	-
The Centre for Research in Young People's Texts and Cultures (CRYTC)	2006	Winnipeg/Kanada	Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Konseyi	Winnipeg Üniversitesi	-	-	Jeunesse: Young People, Texts, Cultures
Centre for Research in Children's and Young Adult Literature (CRCYA)	2006	Drumcondra /İrlanda	-	St. Patrick's College	+	+	-
Research Group on Books for Children and Youngsters and Literacy Learning (GRETEL)	2006	Barselona/İspanya	-	Barselona Özerk Üniversitesi	-	-	-
Eesti Lastekirjanduse Keskusse! The Estonian Children's Literature Centre	2007	Tallin/Estonya	Estonya Çocuk Kütüphanesi	-	+	-	+
Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi (ÇOGEM)	2009	Ankara /Türkiye		Ankara Üniversitesi	+	-	-
Ukrainian Research Center of Children and Youth Literature (URCCYL)	2009	Lviv/ Ukrayna	Bağımsız		-	-	Literature. Children. Time.
The Cambridge-Homerton Research and Teaching Centre for Children's Literature (RTCC)	2009	Cambridge/İngiltere	-	Cambridge Üniversitesi ve Homerton College	-	-	-
The Children's Books Centre - Research Centre on Children's Literature and Children's Reading	2012	Akureyri/ İzlanda	-	Akureyri Üniversitesi	-	-	-

Dünyada Okuma Kültürü ve Çocuk Edebiyatı Alanlarında Çalışan Uygulama ve Araştırma Merkezleri
Sevilay Bulut

Centre for Research and Teaching of Children's and Young Adult Literature Centre (KiJuLit)	2017	Styria/Avusturya	-	Steiermark Pedagoji Üniversitesi	+	-	KiJuLit
---	------	------------------	---	----------------------------------	---	---	---------

Tablo 3: 2000'li Yılların İlk 20 Yılında Kurulan Merkezler

	Kuruluş Yılı	Kuruluş Yeri	Destek	Üniversite Bünyesinde	Kütüphane/Kitap Sayısı	Lisansüstü Eğitim	Dergi
Institut für Jugendbuchforschung (AJUM)		Frankfurt/Almanya		Goethe Üniversitesi	-		
The Interdisciplinary Centre on Mediation and Translation by and for Children (MeTRa)	-	Bologna/İtalya	-	Bologna Üniversitesi	-	-	-
Center for Research of Children's Literature	-	St. Petersburg/Rusya	-	Rusya Bilimler Akademisi	-	-	+
Centre for Children's Book Studies (CCBS)	-	Cambridge/İngiltere		Anglia Ruskin Üniversitesi	-	+	-
The Center for Children's Literature and Culture (CCLC)	-	Florida /ABD		Florida Üniversitesi	+ 130 000	-	-
National Center for the Study of Children's Literature (NCSSL)	-	Kaliforniya /ABD		San Diego Üniversitesi	-	+	-
Children's Literature Unit at Newcastle University (CLU)	-	Newcastle / İngiltere	-	Newcastle Üniversitesi	+	-	-

Tablo 4: Kuruluş Yılları Belirtilmeyen Merkezler

Dünyada Okuma Kültürü ve Çocuk Edebiyatı Alanlarında Çalışan Uygulama ve Araştırma Merkezleri
Sevilay Bulut

	Kuruluş Yılı	Kuruluş Yeri	Destek	Kütüphane/ Kitap Sayısı	Dergi
The International Research Society for Children's Literature (IRSL)	1970	Frankfurt/Almanya	Bağımsız	-	International Research in Children's Literature (IRCL)
The International Board on Books for Young People (IBBY)	1953	Zürih/İsviçre	Bağımsız	Toronto Arşivi	Bookbird: A Journal of International Children's Literature
The Children's Literature Association (ChLA)	1974	Newyork/ABD	Bağımsız	-	<ul style="list-style-type: none">• Children's Literature• Children's Literature Association Quarterly

Tablo 5: Çocuk Edebiyatı, Okuma ve Kitap Odaklı Çalışmalar Yürüten ve Yapılan Çalışmaları Destekleyen Uluslararası Dernekler/Topluluklar

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde tümevarımsal bir yol izlenmiştir. Betimsel kodlama yoluyla internet sayfalarında yer alan bilgiler önce kodlara sonra alt kategori ve kategorilere göre incelenmiştir. İlgili Kategori/Alt kategoriler Tablo 6.'da gösterilmiştir.

Amaç	Eğitim	Araştırma	Ulusal/Uluslararası Bağlantılar	Tanıtım/Yaygınlaştırma
Bilimsel Araştırmalar	Lisansüstü Eğitim	Projeler Yapmak	Üniversiteler	Yarışmalar
Lisansüstü Eğitim	Mesleki Eğitim	Sempozyum Düzenlemek	Dernekler/Topluluklar	Müze ve sergiler
Eğitsel Araçlar		Kongreler Düzenlemek	Diğer Uygulama/Araştırma Merkezleri	Sosyal yaşama katkı
İş birlikli Çalışmalar		Sürelili Yayınlar Çıkarmak	Yayınevleri	Kitapçı kurma
Arşiv Oluşturma				Teknolojiden yararlanma
Disiplinler arası Çalışmalar		Kitap, Kitap Bölümü Yayımlatmak		Ödül verme
Toplumu Bilgilendirme				
Okuma Kültürü Geliştirme				
Yazarları Desteklemek				
Çeviri Çalışmalarını Desteklemek				

Tablo 6: Araştırma Verilerine Ait Kategori ve Alt Kategoriler

BULGULAR

Araştırma verileri, ulaşılan kategori ve alt kategorilere göre incelenmiş ve bulgulara ulaşılmıştır.

AMAÇ

Merkezlerin amaçları incelendiğinde çocuk ve gençlik edebiyatı metinlerini ya da çocuk ve gençlerin medyada, çevrimiçi ortamlarda karşılaştıkları metinleri bilimsel yöntemlerle inceleme ve bazı ölçütlere göre değerlendirmenin bu amaçlar arasında öncelendiği görülmektedir (CRYTC, 2020; CRCYAL, 2020; CRCYAL, 2020; Center for Børns Litteratur og Medier, 2020; CBC, 2020; CRCL, 2020; GRETEL, 2020; CBK, 2020; URCCYL, 2020; IFRCL, 2020; CIRCL, 2020; NCRCL, 2020; CCLC, 2020; NCSCCL, 2020; CLC, 2020; IYL, 2020; Sbi, 2020; ÇOGEM, 2020). Bu amaca yönelik olarak üniversitelerle iş birliği yapan merkezler arasında CRYTC (The Centre for Research in Young People's Texts and Cultures) de yer almaktadır. Merkezin dikkat çeken bir özelliği kültürel kökenler ve cinsel yönelimler üzerine odaklanan çalışmalara ağırlık vermesidir. İtalya'da etkin olan MeTRa da benzer çalışmalar yürütmeyi amaçlamaktadır. Bazı merkezlerin bu amaçlarını gerçekleştirmek adına yüksek lisans ve doktora programlarını desteklediği görülmektedir (CRCYAL, 2020; IFRCL, 2020; NCRCL, 2020; CLU, 2020; RTCC, 2020; ÇOGEM, 2020). Bu durum alanın bilimsel yönünün de en az pratik yanı kadar önemli görüldüğünü ve merkezlerin bu alana da katkı sağlamayı amaçladığını göstermektedir.

Bir diğer amaç ise çocuk ve gençlik edebiyatı ürünlerinin eğitim ortamlarında bir eğitsel araç olarak kullanımı konusunda öğretmenleri bilgilendirmek olarak karşımıza çıkar (KiJuLit, 2020; Institut für Jugendliteratur, 2020; CRCLC, 2020; CRCYAL, 2020; GRETEL, 2020, RTCC, 2020; NCRCL, 2020; ÇOGEM, 2020). Bu amaç doğrultusunda merkezler öğretmen eğitimi veren üniversitelerle birlikte çalışmalar yürütmekte ya da görev yapan öğretmenleri bilgilendirmeye yönelik çalıştaylar ve eğitimler düzenlemektedir.

Merkezlerin ulusal ve uluslararası, işbirlikli çalışmalar yaparak çocuk ve gençlik edebiyatı ile okuma kültürü alanında katkı sağlamak amacını güttüğü de dikkat çekicidir (CRCLC, 2020; CRCYAL, 2020; Center for Børns Litteratur og Medier, 2020; CBC, 2020; CRCL, 2020; URCCYL, 2020; CCBS, 2020; CIRCL, 2020; IICLO, 2020; IYL, 2020; Sbi, 2020). Böylece alanın hem yerel kaynaklardan hem de başka kültürlerden yararlanarak zenginleşmesi amaçlanmaktadır. Özellikle

uluslararası çalışmalar yapmak ulusal çocuk ve gençlik edebiyatının başka kültürlerce tanınması açısından önemli görülmektedir.

Merkezlerin özellikle çocuk ve gençlik edebiyatının kültürel şartlarla ilişkisi bağlamında bir arşiv oluşturmayı önemsedikleri de anlaşılmaktadır. Bu amaçla merkezler; bilimsel ya da kültürel olmak üzere çocuk ve gençlik literatürünü toplar, korur ve ilgilenenlere bunlarla etkileşim kurma fırsatı sunar (Eesti Lastekirjanduse Keskusesse, 2020; CBC, 2020; GRETEL, 2020; NCSCCL, 2020; CCBC, 2020; CLU, 2020; IICLO, 2020; IYL, 2020; Sbi, 2020). Bu arşivler çocuk ve gençlik edebiyatı yapıtları olabildiği gibi çocuk edebiyatı alanında yapılmış akademik çalışmaları da içerebilmektedir. Bu arşivlerin oluşturulması ve kütüphaneler ya da çevrimiçi ortamlarda sunulması merkezlerin amaçları arasında yer almaktadır.

Çocuk edebiyatını diğer alanlarla ilişkilendirerek disiplinler arası bir araştırma alanı oluşturmak merkezlerin öncelendiği önemli amaçlar arasında yer almaktadır (CRCLC, 2020; CCBS, 2020, RTCC, 2020; IFRCL, 2020; CIRCL, 2020; CCLC, 2020). Bu yolla hem çocuk edebiyatının bilimsel bir alan olarak kabulü sağlanacak hem de başka alanlarla gerçekleşen bilimsel alışverişle alanın daha sağlam bilimsel temellere oturtulması olanaklı hale gelecektir.

Toplumun çocuk ve gençlik edebiyatı ile işlevleri konusunda bilinçlendirme de merkezlerin göz önünde bulundurduğu amaçları arasındadır (CRCYAL, 2020; CBC, 2020; MeTRa, 2020; CYPLC, 2020; RTCC, 2020; Seven Stories: The National Centre for Children's Books, 2020; CCLC, 2020). Özellikle ailelerle öğretmenlerin çocukları ve öğrencileri için nitelikli kitapları seçip çeşitli etkinliklerde kullanabilmesi önemli bir gereksinim olarak ortaya çıkmaktadır. Aile ve eğitim kurumlarının bu konudaki gereksinimlerini gidermek, onlara yol göstermek adına merkezler sorumluluk almakta ve çalışmalar yürütmektedir.

Çocuklar ve ergenler arasında okuma kültürünü teşvik etmek (CBC, 2020; GRETEL, 2020; RTTC, 2020; CCBC, 2020; ÇOGEM, 2020). Okuma kültürünün bir boyutu olarak çocuk ve genç okuyucular için eleştirel okuma konusunda gerekli bilgi ve becerileri geliştirmek amacıyla çocuk ve gençlik edebiyatı konularını incelemeyi ve sunmayı amaçlamaktadır (IICP, 2020; MeTRa, 2020). Bazı merkezler bunu gerek çeşitli etkinlikler gerekse çocuk ve gençlik kitaplarına ilişkin değerlendirme yazıları paylaşarak gerçekleştirmektedir.

Çeviri çocuk ve gençlik edebiyatı ürünleriyle ilgili çalışmalar yürütmek bazı merkezlerin ön plana aldıkları amaçlar arasındadır (MeTRa, 2020). Yazarları desteklemek (Institut für Jugendliteratur, 2020; Seven Stories: The National Centre for Children's Books, 2020) de merkezlerin öncelikleri arasında yer almaktadır. Günümüzde dijital okuryazarlık, elektronik kitaplar vb. teknolojik gelişmelere ayak uydurabilmek adına merkezler farklı projeler geliştirmeye çalışmaktadır (CLC, 2020; IICLO, 2020). Böylece çocukların ve gençlerin ilgilerini çeken bu alanlarda da bilgi sahibi olmak, etkili çalışmalar üretmek için yerinde bir çabadır.

ARAŞTIRMA

Merkezler araştırma temelli pek çok çalışma yürütmektedir. Bunlar arasında araştırma projeleri gerçekleştirmek ya da gerçekleştirilen projelere danışmanlık yapmak (Kijulit, 2020; Center for Børns Litteratur og Medier; IFRCL, 2020; CRYTC, 2020; CRCLC, 2020; CRCYAL, 2020; IFRCL, 2020; Sbi, 2020; NCRCL, 2020; Institut für Jugendliteratur, 2020; URCCYL, 2020; Seven Stories: The National Centre for Children's Books, 2020; IICLO, 2020; ÇOGEM, 2020) ve çocuk edebiyatından eğitimde yararlanılmasına yönelik sempozyumlar, paneller, kongreler düzenlemek de yer alır (Kijulit, 2020; URCCYL, 2020; CYPLC, 2020; ÇOGEM, 2020). Örneğin; Center for Børns Litteratur og Medier'in yürüttüğü projelerde özellikle dijital dünyanın çocuk edebiyatıyla bağlantısı ve bu dünyadan yararlanma yollarının arandığı görülmektedir. GRETEL (2020) de benzeri amaçlara ek olarak dijital ve görsel okuryazarlık deneyimleri üzerine projeler geliştirmektedir. IFRCL (2020), sağlık ve çocuk edebiyatı, çocuk edebiyatında engellilik, eko-eleştiri ve çocuk edebiyatı konularında projeler yürütmüştür. NCRCL (2020) ise çocuk edebiyatı ve çocukluk kültürü konusunda proje çalışmaları yapmıştır. İşlevsel projeler yürütmek, merkezlerin çalışmaları arasında önemli bir yere sahiptir.

Belirli aralıklarla konferanslar düzenlemek ya da konferanslara katılmak (NCRCL, 2020; CYPLC, 2020; CIRCL, 2020; CLU, 2020; Sbi, 2020; CYPLC, 2020; ÇOGEM, 2020) merkezlerin araştırma yapmak ve bu araştırmaların sonuçlarını paylaşmak adına yaptığı çalışmalar arasındadır.

Çocuk edebiyatını temele alan süreli yayınların oluşturulması ve yayımlanması (Eesti Lastekirjanduse Keskusesse, 2020; CRYTC, 2020; URCCYL, 2020); kitap, kitap bölümü, farklı dergilerde makaleler ve

ailelerle öğretmenlere yönelik eğitici rehberler yayımlamak (RTTC, 2020; CYPLC, 2020; Eesti Lastekirjanduse Keskusese, 2020; KJL, 2020); çocuk edebiyatı sözlüğü oluşturma (Eesti Lastekirjanduse Keskusese, 2020) da gerçekleştirilen çalışmalar arasında yer almaktadır. Bu tür çalışmalar çocuk edebiyatı alanının bilimsel alt yapısına katkı sağlamak amacıyla gerçekleştirilmektedir.

EĞİTİM

Eğitim konusunda merkezler farklı çalışmalar yürütmektedir. Bunlar arasında ağırlıklı olarak öğretmenlerin mesleki eğitimine destek vermek (Kijulit, 2020) yer aldığı gibi lisansüstü eğitim vermek ya da üniversitelerin verdiği lisansüstü eğitimi çeşitli çalışmalarla desteklemek de yer alabilmektedir (Center for Børns Litteratur og Medier, 2020; CBK, 2020; NCRCL, 2020; CYPLC, 2020). Lisansüstü eğitime verdiği desteğin yanı sıra Center for Børns Litteratur og Medier (2020) *Yaz Üniversitesi* adını verdikleri bir çalışma yürütmekte bunun yanında *Çocuk Edebiyatı Yazarları Okulu* adını verdikleri yazar adaylarını desteklemeye yönelik eğitimler de düzenlemektedir, yazar adaylarına yönelik eğitim düzenleyen bir diğer merkezse Institut für Jugendliteratur'dur.

Uygulama ve araştırma merkezlerinin verdiği eğitimlere bakıldığında çoğunlukla üniversite bağlantısı olan merkezlerin lisans ve lisansüstü eğitimleri desteklediği görülmektedir. Bunun yanında öğretmenlerin mesleki gelişimine yönelik eğitimlerin yanı sıra çocuk edebiyatı yazar adaylarının eğitimine odaklanan az da olsa çalışmanın olduğu görülmektedir. Merkezler bu yolla çocuk ve gençlik edebiyatı ile okuma kültürü geliştirme amacıyla sürece etkisi olan kümeleri farklı açılardan desteklemeyi amaçladığı anlaşılmaktadır.

ULUSAL VE ULUSLARARASI BAĞLANTILAR

Uygulama ve araştırma merkezlerinin çalışmalarının devamlılığını sağlamak, bilimsel alt yapısını güçlendirmek, tanıtımını kolaylaştırmak ve benzeri konularında gerek ulusal gerekse uluslararası iş birliğine önem verdiği anlaşılmaktadır. Merkezlerin kuruldukları bölgelerdeki üniversitelerle bağlantılar kurması pek çok açıdan etkili görülmektedir (IICP,2020; CYPLC, 2020; CRCLC, 2020; CRCYAL, 2020; Center for Børns Litteratur og Medier, 2020; MeTRa, 2020; GRETEL, 2020; CCBS, 2020; RTCC, 2020; NCSCL, 2020; ÇOGEM, 2020). Örneğin Fransa'daki The International Institute Charles Perrault, France (IICP) ile ilgili olarak Douglas (2003), gerçekleştirilen işbirlikli çalışmalarla enstitünün

Paris-Nord Üniversitesindeki dil öğretimi ve iletişim bölümleriyle iş birliği içinde çalışmasının kısa zamanda daha fazla insana ulaşmayı, enstitüyle çocuk ve gençlik edebiyatının genel olarak daha iyi tanıtılması yolunda atılan bir adım olan web sitesinin kurulmasını olanaklı kıldığını dile getirir. Enstitü yerel düzeyde Eaubonne kasabası ile de projeler yürütmektedir.

Ulusal ya da uluslararası derneklere üye olma da merkezlerin çalışmalarının etkilerini yaygınlaştırmak için attığı önemli adımlarındandır (CYPLC, 2020; CRYTC, 2020; IFRCL, 2020).

Ulusal ya da uluslararası uygulama ve araştırma merkezleriyle ortak çalışmalar yürütme (CRYTC, 2020; CRCL, 2020; CLU, 2020) merkezlerin izlediği yollar arasındadır. Bunun yanı sıra çocuk edebiyatı yazarlarıyla iş birliği sağlama (IFRCL, 2020) da bir başka bağlantı kurma yolu olarak karşımıza çıkar.

Merkezler buldukları bölgelerde yer alan farklı düzeyden okullarla iş birlikli çalışmalar yürütmektedir (IICP, 2020; Center for Børns Litteratur og Medier, 2020; GRETEL, 2020). Bu yolla teorik olan eğitim durumlarının uygulamalı çalışmalarla desteklenmesi çabasına girildiği anlaşılmaktadır. Bu durum deneysel çalışmalara olanak tanıdığı gibi bölgesel eğitim yetkilileri, araştırmacıları ve çocuk kitaplarına ilişkin kuramsal ve uygulama dengesinin sağlanması için gerekli bir adım olmuştur. Bu tür çalışmalar çocuk ve gençlik edebiyatı çalışmalarının dünyasıyla çeşitli yaklaşımlar arasındaki engelleri azaltmış ve çocuk edebiyatı ve kültürünün farklı alanlarla olan etkileşimini kolaylaştırmıştır (Douglas, 2003).

Merkezlerin bir diğer bağlantı kurma yolu ise farklı yayınevleri ile iş birliği içinde çalışmalar yürütme (Sbi, 2020; Center for Børns Litteratur og Medier, 2020) olarak karşımıza çıkar.

TANITIM / YAYGINLAŞTIRMA

Merkezlerin farklı çalışmalar gerçekleştirdikleri anlaşılmaktadır. Ancak bu çalışmaların ve etkilerinin paylaşımı konusunda tanıtım ve bilgilendirme çalışmalarının da önemi ortaya çıkmaktadır. Bu noktada merkezlerin gerçekleştirdiği bazı tanıtım/yaygınlaştırma çalışmaları olduğu görülmektedir.

Sergiler ve ilgi çekici etkinlikler düzenlemek adına merkezlere bağlı olarak müzelerin kurulması dikkat çekici bir tanıtım/yaygınlaştırma yolu olarak nitelendirilebilir. Seven Stories: The

National Centre for Children's Books, 2020). Seven Stories, İngiltere'nin çağdaş çocuk edebiyatına adanmış tek müzesi ve arşivi olarak değerlendirilir. Estonya'daki merkezde sürekli olarak sergilenen Estonyalı çizerler tarafından çocuk edebiyatı yapıtlarından yola çıkılarak boyanmış bir tabure koleksiyonu da bulunmaktadır (Eesti Lastekirjanduse Keskusesse, 2020).

İllüstratörlerin eserlerini tanıtan çeşitli sergi katalogları ve kartpostalların basımı ve paylaşımı (Eesti Lastekirjanduse Keskusesse, 2020; KJL, 2020) izlenen bir diğer yoldur. Sosyal yaşamın bir parçası olarak çocuk ve gençlik edebiyatı ürünlerinden yararlanma yoluyla tanıtım yaygınlaştırma etkinliklerinin yapıldığı da görülmektedir. Örneğin Eaubonne-Pare de la Chesnaie'deki bir parkın yenilenmesi sürecinde IICP (The International Institute Charles Perrault), sponsorların desteğiyle bu alanın bir bölümünün bilinen çocuk ve gençlik edebiyatı karakterlerine ayrılan bir "edebi bahçe" olarak düzenlenmesi önerisinde bulunmuştur, bir açık hava tiyatrosu oluşturmak da sunulan başka bir tasarıdır (Douglas, 2003).

Merkezlerin tanıtım ve yaygınlaştırma amacıyla sıklıkla başvurduğu bir diğer yol olarak yarışmalar düzenlemek karşımıza çıkar (CYPLC, 2020). Örneğin; CYPLC (2020) çocuk ve gençlik edebiyatı ürünlerindeki kötü karakterlere mektup yazma ve onları iyi olmaya ikna etme konulu "Kötü Adamlara Mektuplar" adlı yarışmayı düzenlemektedir. Yine Yüzüklerin Efendisi'ndeki en önemli üç etik, manevi veya sosyal değeri seçerek (cesaret, aşk veya gerçek vb.) ve romanın ilgili örneklerine atıfta bulunarak bu seçimi destekleyen makale yazmayı gerektiren bir başka yarışma da merkez tarafından gerçekleştirilmiştir (CYPLC, 2020).

Bir başka uygulama olarak belirlenen nitelikli çocuk ve gençlik kitaplarının satışının yapıldığı bağımsız kitapçılar kurma (Seven Stories: The National Centre for Children's Books, 2020) merkezlerin tanıtım ve yaygınlaştırmada izlediği yollar arasında yer almaktadır. Bu tür ortamlarda öykü okuma etkinlikleri gerçekleştirilip sergiler de düzenlenmektedir.

Tanıtım ve yaygınlaştırma çalışmaları için teknolojik imkanlardan yararlanma da sıklıkla izlenen yollar arasındadır (NCSCS, 2020; IICLO, 2020; ÇOGEM, 2020). İnternet sayfaları yaş düzeyi, konu, tür veya yayıncıya göre incelemelere erişmeye olanak sağlayacak biçimde düzenlenmiştir; bu incelemeler ise araştırmacılar, bu alanda lisansüstü

eğitim alan öğrenciler, öğretmenler tarafından yazılmaktadır (NCSSCL, 2020; ÇOGEM, 2020).

Çeşitli alanlarda yazarlara, araştırmacılara ya da çocuk ve gençlere ödül vermekten de tanıtım/yaygınlaştırma ve kişileri bu tür çalışmalara güdüleme için önemli bir yol olarak yararlanılmaktadır (CLC, 2020; IICLO, 2020; ÇOGEM, 2020; KJL, 2020).

Bazı merkezler çocuk ve gençlerle yazar/çizerler arasında etkileşim sağlamak için etkinlikler, imza günleri, söyleşiler vb. düzenleme yoluna gitmektedir (CLC, 2020; ÇOGEM, 2020; CCBC, 2020).

Daha kapsamlı çalışmalar yürüten bazı merkezler kitap haftası ya da ve kitap hediyesi programı düzenleme gibi çalışmalar yürütmektedir (CCBC, 2020).

Araştırmada uygulama ve araştırma merkezlerinin dışında bu merkezlerle ortak çalışmalar yürüten, aynı konuda çalışan merkez, kurum ve kuruluşları bir araya getirmeyi ve belirli standartlar geliştirmeyi ve uygulamayı amaçlayan uluslararası dernek ve topluluklar da vardır. Bunlar: IRSSCL -The International Research Society for Children's Literature (Uluslararası Çocuk Edebiyatı Araştırma Topluluğu), IBBY- The International Board on Books for Young People (Uluslararası Çocuk ve Gençlik Kitapları Kurulu) ve ChLA-The Children's Literature Association (Çocuk Edebiyatı Derneği)'dir.

Uluslararası Çocuk Edebiyatı Araştırma Topluluğu (IRSSCL), çocuk edebiyatı alanındaki araştırmaları desteklemek ve teşvik etmek için kurulmuş uluslararası bir bilimsel kuruluştur. Dünya çapında kırktan fazla ülkeden üyesi vardır. Bu topluluğun daha çok bilimsel araştırmaların yapılmasını desteklemek, araştırmacılar arasındaki etkileşimi sağlamak, burslarla araştırmacıları teşvik etmeyi öncelendiği anlaşılmaktadır. Uluslararası Çocuk ve Gençlik Kitapları Kurulu (IBBY) ise çocuk kitapları aracılığıyla ve çocuk kitapları konusunda uluslararası bir anlayış geliştirmeyi, tüm çocuklara edebi ve sanatsal niteliklere sahip kitaplara erişme fırsatı vermeyi, özellikle gelişmekte olan ülkelerde, kaliteli çocuk kitaplarının yayımlanmasını ve dağıtılmasını teşvik etmeyi, çocuklar ve çocuk edebiyatı ile ilgilenenler için destek ve eğitim sağlamayı amaçlamaktadır. IBBY çalışmalarında özellikle çocuk edebiyatı alanında araştırma ve bilimsel çalışmalarında BM Çocuk Hakları Sözleşmesi uyarınca Çocuk Haklarının korunması ve sürdürülmesi konusuna vurgu yapmaktadır. IBBY tüm dünyadan 75'in

üzerinde yazar ve alan uzmanıyla çalışmalar yürütmektedir. Türkiye’de temsilciliği bulunan, UNESCO ve UNICEF’te resmi statüye sahip bir sivil toplum kuruluşu olan IBBY’nin İstanbul’daki merkezinin başında Yazar Fatih Erdoğan bulunmaktadır. Çocuk Edebiyatı Derneği (ChLA)’nin amaçları, çocuk edebiyatı alanında burs, araştırma ve eleştiriye teşvik etmek ve çocuk edebiyatının lisans ve lisansüstü öğretimi ile bu konuda öğretmenlerin mesleki eğitimin niteliğini arttırmaktır.

Uluslararası çalışmalar yürüten bu dernek ve topluluklar geniş çaplı bilgiye ulaşmak ve bu bilgiyi üretmek, üyelere ve araştırmacılara ulaşmak için çeşitli çalışmalar yürütmektedir. Uluslararası Çocuk Edebiyatı Araştırma Topluluğu (IRSCL, 2020), ilkinin Frankfurt’ta 1971 yılında gerçekleştirdiği ve günümüze kadar 2 yılda bir olmak üzere düzenlenen Araştırma Alanı Olarak Çocuk Edebiyatı (Children's Literature as a Subject of Research) konulu kongrelerini sürdürmektedir.

Dünya çapında çocuk edebiyatıyla ilgili birçok uluslararası kuruluşla iş birlikli projeler yapan IBBY Bologna’daki Uluslararası Çocuk Kitapları Fuarı’nda ve diğer uluslararası kitap fuarlarında çalışmalar yürütmektedir. Her yıl, nisan ayının ilk haftasında, Hans Christian Andersen’in doğum gününün yıl dönümünde düzenlenen Uluslararası Çocuk Kitapları Gününe sponsorluk yapmaktadır. Gün, okuma sevgisine ilham vermek ve çocukların kitaplarına dikkat çekmek için kutlanır. IBBY ayrıca 12 Nisan Uluslararası Çocuk Kitapları Günü’nün de sponsorudur.

IBBY, en büyüğü, Toronto Halk Kütüphanesinde bulunan IBBY Engelli Kitapları Koleksiyonu’nda her iki yılda bir engelli gençler için nitelikli kitapları derleyip ve kataloglandırmaktadır. Sessiz Kitaplar Koleksiyonu, Kuzey Afrika ve Orta Doğu’dan kaçan birçok mültecinin kitap ihtiyacını yanıtlamak için yaratılan bir koleksiyondur.

Çocuk Edebiyatı Derneği (ChLA), yıllık konferanslar düzenleyerek, bilimsel bir dergi yayımlayarak, her yıl belli ödüller vererek, diğer kuruluşlarla, yayıncılarla ve kamuoyu ile çalışarak ve çocuk edebiyatı konusunda proje ve programlar yürüterek çalışmalarını yaygınlaştırmakta ve iş birliği olanağı bulmaktadır.

TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

Okuma kültürü, çocuk/gençlik kitapları ve çocuk edebiyatını çalışma alanı olarak kabul eden uygulama ve araştırma merkezlerinin farklı ülkelerde etkin olduğu görülmektedir. Bu merkezler arasında

ortak amaçların, benzer araştırma ve etkinlik yollarının benimsendiği görülmektedir. Ancak bazı merkezler özgün çalışmalarla diğerlerinden ayrılabilir. Bu özgünlük merkezlerin buldukları sosyo-kültürel ortam, toplumun yapısı, gereksinimleri vb. konularından etkilenmektedir.

Merkezlerin yalnızca bilimsel araştırma yapmak ya da yalnızca mesleki eğitimi desteklemek vb. yükümlülükleri olmaması onlara bu alanda etkin ve yaratıcı çalışmalar yürütme olanağını sunmaktadır.

Merkezler varlıklarını sürdürmek ve çalışma alanlarına en fazla katkıyı sunabilmek adına iş birlikli çalışmalar, toplum gereksinimine dayalı projeler, akademik yayınlar ve kültürel etkinlikler sürdürmektedir. Uluslararası bazı dernek ve toplulukların da desteğiyle kültürlerarası çalışmaların öncelenmeye başlandığı da görülmektedir. Bu yolla farklı ülkelerden merkezlerin bilgi paylaşımında bulunma ve ortak çalışma yürütme olanakları artmaktadır. Çünkü bu tür yolların izlenmesi aynı alanda çalışma yapan araştırmacıların birbirlerine erişimini de kolaylaştırmaktadır.

ÖNERİLER

Tüm bu incelemeler ışığında kurulması tasarlanan merkezler için bu merkezlerin örnek uygulamaları göz önünde bulundurulabilir. Örneğin; çocuk ve gençlik edebiyatı, okuma kültürü odağında çalışmalar yapan uygulama ve araştırma merkezlerinin: bilimsel araştırmalar yapmak ve yapılan bu tür çalışmaları desteklemek, lisansüstü eğitim vermek ya da lisansüstü eğitim alan öğrencilere kaynak, uygulama alanı vb. sunmak, çocuk edebiyatının eğitsel araç olarak kullanılmasına ilişkin çalışmalar yürütmek, farklı alan ve kurumlarla alana yönelik işbirliği sağlamak, çocuk ve gençlik edebiyatı ürünleri ile bu araştırma alanına yönelik arşiv oluşturmak, çocuk ve gençlik edebiyatının diğer alanlarla bağdaştırıcı araştırmalar üretmek, aileleri ve toplumu bilgilendirici etkinlikler düzenlemek, çocuk ve gençlerde okuma kültürü gelişimini desteklemek, alanda ürün veren yazarları çeşitli açılardan desteklemek gibi farklı amaçları göz önünde bulundurması yerinde olacaktır. Bunun yanında gerek lisans ve lisansüstü eğitim alan öğrencileri uygulama ve kuram anlamında destekleyici olanaklar sunmak gerekse öğretmenlere çocuk ve gençlik edebiyatı ürünlerinin eğitsel bir araç olarak kullanımına ilişkin eğitimler vererek mesleki eğitimi desteklemeleri gerekmektedir. Bu anlamda ulusal ve uluslararası boyutta çocuk kitaplarına ve çocuk edebiyatı

konusundaki akademik çalışmalara ilişkin arşivler oluşturma ve bu arşivleri ilgililere açma işlevsel bir yol olacaktır.

Hem akademik hem sosyal yönü olan bu tür birimlerin farklı kurum ve kuruluşlarla etkileşim içinde olması ve iş birlikli çalışmalar yürütmesi hem çalışmalarını nicel ve nitel boyutta zenginleştirecektir hem de güncel olanı takip etmesini kolaylaştıracaktır. Bu bağlamda akademik çalışmalar yürüten üniversiteler, benzer çalışmalar yürüten uygulama ve araştırma merkezleriyle yayınevleriyle iş birliği sağlamak merkezlerin çalışmalarının verimini artıracaktır.

Merkezlerin çalışma yapması kadar bu çalışmaların yaygın etkisini sağlaması da önemlidir. Bu çalışmaları mümkün olan en fazla sayıdaki gereksinim sahiplerine ulaşması anlamına gelir. Bu kişiler kimi zaman çocuk ve gençler olabileceği gibi araştırmacılar, öğretmenler, yayınevleri ve yazarlar vb. de olabilmektedir. Bu bağlamda tanıtım ve yaygınlaştırma çalışmaları yapmanın önemi ortaya çıkmaktadır. Merkezlerin sosyal etkinlikler aracılığıyla paylaşım sağlaması yararlı olabilmektedir. Bunun için müzeler kurma ya da müzelerde, galerilerde sergiler düzenleme, sosyal yaşama ilişkin platformlarda, yerel yönetimin de desteğini alarak geniş katılımlı etkinlikler düzenleme, kitapçı açmak gibi ekonomik katkı sağlayabilecek çalışmalar yapma, teknolojinin imkanlarından yararlanarak çevrimiçi platformlardan ilgililere ve çocuklara ulaşma, uygulamalarla eğlenceli içerikler sunma, bu tür çevrimiçi ortamları tanıtım için kullanma gibi yolları izlemek çağımızda kaçınılmaz olmuştur. Bunun yanında öğrencilere, öğretmenlere ya da bu alana katkı sunan yazar ve çizerlere çalışmalarını desteklemek adına ödüller verilebilir.

KAYNAKÇA

Altbach, P. G. (2009). Peripheries and Centers: Research Universities in Developing Countries. *Asia Pacific Education Review* 10(1), 15-27.

CBC. (2020). *The Children's Books Centre*. Erişim Adresi: <https://www.unak.is/english/research/childrens-books-centre> Erişim Tarihi: 17.05.2020.

CBK. (2020). *Centrum För Barnkulturforskning*. Erişim Adresi: <https://www.buv.su.se/cbk/utbildning> Erişim Tarihi: 18.05.2020.

CCBC. (2020). *The Canadian Children's Book Centre*. Erişim Adresi: <http://bookcentre.ca/about> Erişim Tarihi: 18.05 2020.

- CCBS. (2020). *Centre for Children's Book Studies*. Erişim Adresi: <https://aru.ac.uk/arts-humanities-and-social-sciences/cambridge-school-of-art/research/the-centre-for-childrens-book-studies/about-us> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- CCLC. (2020). *The Center for Children's Literature and Culture*. Erişim Adresi: <http://cclc.english.ufl.edu/about-us/> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- Center for Børns Litteratur og Medier. (2020). <https://cfb.au.dk/en/> Erişim Tarihi: 17.05.2020.
- CIRCL. (2020). *Graduate Centre for International Research in Childhood: Literature, Culture, Media*. Erişim Adresi: <https://www.circl.co.uk> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- Christensen, N. (2008). Centres for Children's Literature in the Nordic Countries. *Bookbird: A Journal of International Children's Literature* 46(3), 53-58.
- ChLa. (2020). *Children's Literature Association*. Erişim Adresi: <https://chla.memberclicks.net> Erişim Tarihi: 20.05.2020.
- CLC. (2020). *Children's Literature Centre Frostburg State University*. Erişim Adresi: <https://www.frostburg.edu/childrens-literature-centre/about-clc.php#purpose> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- CLU. (2020). *Children's Literature Unit at Newcastle University*. Erişim Adresi: <https://www.ncl.ac.uk/elli/research/literature/childrens/#overview> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- CRCL. (2020). *Center for Research of Children's Literature*. Erişim Adresi: <https://childlitassn.wixsite.com/intlcommittee/research-centres> Erişim Tarihi: 15.05.2020.
- CRCLC. (2020). <http://bibrich.ufzg.hr/centre-rclc/> Erişim Tarihi: 17.05.2020.
- CRCYAL. (2020). *Centre for Research in Children's and Young Adult Literature*. Erişim Adresi: <https://www.dcu.ie/english/Centre-for-Research.shtml> Erişim Tarihi: 14.05.2020.
- CRYTC. (2020). *The Centre for Research in Young People's Texts and Cultures*. Erişim Adresi: <http://crytc.ca> Erişim Tarihi: 14.05.2020.
- CYPLC. (2020). *Center for Young People's Literature and Culture*. Erişim Adresi: <https://cyplc.wordpress.com/about/> Erişim Tarihi: 18.05.2020.

- ÇOĞEM. (2020). *Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi*. Erişim Adresi: <http://cogem.ankara.edu.tr> Erişim Tarihi: 24.05.2020.
- Douglas, V. (2003). The International Institute Charles Perrault, France (IICP) Institut International Charles Perrault–France. *Diogenes* 50(2), 120-122.
- Eesti Lastekirjanduse Keskusesse. (2020). https://www.elk.ee/?page_id=4108 Erişim Tarihi: 17.05.2020.
- Erdem, A. R. (2016). Üniversite Anlayışındaki Değişim: Birinci Nesil Üniversiteden Dördüncü Nesil Üniversiteye. *TYB Akademi, Dil Edebiyat ve Sosyal Bilimler Dergisi* 6(16), 21-52.
- GRETEL. (2020). *Research Group on Books for Children and Youngsters and Literacy Learning*. Erişim Adresi: <https://www.gretel.cat/introduction/?lang=en> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- IBBY. (2020). *The International Board on Books for Young People*. Erişim Adresi: <https://www.ibby.org> Erişim Tarihi: 20.05.2020.
- IFRCL. (2020). *International Forum for Research in Children's Literature*. Erişim Adresi: <https://www.worc.ac.uk/about/academic-schools/school-of-humanities/humanities-research/ifrcl/home.aspx> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- IICLO. (2020). *International Institute for Children's Literature*. Erişim Adresi: http://www.iiclo.or.jp/f_english/01_guidance/index.html Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- IICP. (2020). *Institute Charles Perrault*. Erişim Adresi: <http://www.institutperrault.org> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- IYL. (2020). *The International Youth Library (Internationale Jugendbibliothek)*. Erişim Adresi: <https://www.ijb.de/en/home.html> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- Institut für Jugendliteratur. (2020). <https://www.jugendliteratur.at/about/profil> Erişim Tarihi: 17.05.2020.
- IRSCL. (2020). *International Research Society for Children's Literature*. Erişim Adresi: <http://www.irscl.com> Erişim Tarihi: 20.05.2020.

- KiJuLit. (2020). *Zentrum für Forschung und Didaktik der Kinder- und Jugendliteratur*. Erişim Adresi: <https://www.phst.at/forschung/forschungsaktivitaeten/forschungszentren/kijulit-kinder-und-jugendliteratur/> Erişim Tarihi: 17.05.2020.
- KJL. (2020). *Die Deutsche Akademie für Kinder- und Jugendliteratur*. Erişim Adresi: <https://www.akademie-kjl.de> Erişim Tarihi: 24.05.2020.
- Krippendorff, K. (2012). *Content Analysis: An Introduction to Its Methodology* (3rd ed.). Thousand Oaks, CA: Sage Publications.
- MeTRa. (2020). *Centro MeTRa*. Erişim Adresi: <https://metra.dipintra.it> Erişim Tarihi: 17.05.2020.
- NCRCL. (2020). *National Centre for Research in Children's Literature Roehampton*. Erişim Adresi: <https://www.roehampton.ac.uk/Research-Centres/National-Centre-for-Research-in-Childrens-Literature/> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- NCSCSL. (2020). *National Center for the Study of Children's Literature*. Erişim Adresi: <https://childlit.sdsu.edu> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- RTTC. (2020). *Cambridge-Homerton Research and Teaching Centre for Children's Literature*. Erişim Adresi: <https://www.educ.cam.ac.uk/research/groups/childrensliterature/about/> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- Sbi. (2020). *The Swedish Institute for Children's Books*. Erişim Adresi: <https://www.barnboksinstitutet.se/en/english/> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- Seven Stories: The National Centre for Children's Books (2020). <https://www.sevenstories.org.uk/visit/whats-inside> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- URCCYL. (2020). *Ukrainian Research Center of Children and Youth Literature*. Erişim Adresi: <http://urccyl.com.ua/en/about-urccyl/> Erişim Tarihi: 18.05.2020.
- Öksüz, G. F. & Alpaydın, Y. (2017). Türkiye'deki Araştırma ve Uygulama Merkezleri Üzerine Bir İnceleme. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi* 7(3), 627-643.
- YÖK. (1982). Üniversitelerde Akademik Teşkilat Yönetmeliği. 17609 sayılı ve 18/02/1982 tarihli Resmi Gazete.

Johnston, R. R., & Beckett, S. (2003). The International Research Society for Children's Literature (IRSCL). *Diogenes* 50(2), 122-125.

GENİŞLETİLMİŞ ÖZET: Yükseköğretim Kurulunun izni ile üniversitelerde araştırma ve uygulama merkezleri kurulabilir (YÖK, 1981). Araştırma merkezlerinin kurulma gerekçeleri fakülte araştırmalarının amaçlarına göre şekillendiğinden, merkezler fakültelerin gereksinimleri doğrultusunda çalışmalar yürütmektedir. Araştırma merkezlerinde kurulan ekipler ve laboratuvarlar akademisyenler arasında iş birliğini ortaya çıkarmaktadır. Dünya çapında bakıldığında üniversite çatısı altında ya da üniversite desteğiyle farklı alanlarda çalışmalar yürüten araştırma ve uygulama merkezlerinin olduğu görülür. Çocuk edebiyatı, okuma kültürü ve çocuk kitaplarıyla ilişkili pek çok alanda çalışmalar yürüten merkezlerin sayısı da dikkat çekmektedir. Çocuk edebiyatı giderek edebiyatçılar, dil eğitimcileri, öğretmenler, kütüphaneciler, yazarlar, illüstratörler, sosyologlar ve sağlık bilimcilerinin de ilgisini çeken zengin ve büyüyen bir akademik çalışma alanı olarak kabul edilmektedir. Çocuk edebiyatı, çocukları yalnızca dile ilişkin doğru ve etkili kullanımla karşılaştırmakla kalmaz aynı zamanda pedagojik yaklaşımın yanı sıra 'çocuk' ve 'çocukluk' kavramlarına ilişkin sanatsal bir bakış açısının da göz önünde tutulduğu bir yaklaşımı yansıtır. Çocuk edebiyatı kültürel ve sosyolojik çalışmaların da önemli bir ögesidir, herhangi bir toplumun edebiyat bağlamında çocuk ve gençleri için onayladığı ve sağladığı şey, sadece çocuklarıyla değil, aynı zamanda kendisiyle de ilgili tutumları, değerleri ve ideolojileri hakkında önemli ipuçları yansıtmaktadır (Johnston ve Beckett, 2003: 122). Bu anlamda araştırma ve uygulama merkezlerinin de toplumsal dönüşümün merkezinde rol alma çabasında oldukları yorum yapılabilir. Bu çalışmada; farklı ülkelerde çocuk edebiyatı, okuma kültürü ve çocuk kitaplarına ilişkin çeşitli çalışmalar yürüten uygulama ve araştırma merkezleri yaptıkları çalışmalar, sundukları hizmetler bağlamında inceleme konusu yapılmıştır.

Amaç

Dünyada üniversite çatısı altında, devlet desteğiyle ya da bağımsız fonlarla desteklenen ve okuma kültürü, çocuk edebiyatı odaklı çalışmalar yapan çok sayıda uygulama ve araştırma merkezi olduğu görülmektedir. Bu durum eğitim kurumlarının karşılayamadığı bazı ihtiyaçların giderilmesinin amaçlanması sonucu gelişmiştir. Eğitim kurumlarına kıyasla daha çeşitli ve bağımsız etkinlikler düzenleyen bu tür merkezlerin yaptığı çalışmaların başta çocuklarla gençler olmak aileler, öğretmenler ve yazarlar için okuma kültürü edindirme ve çocuk edebiyatı bağlamında önemli olduğu görülmektedir. Bu araştırmada amaçlanan dünyada benzer amaçlarla farklı ve özgün çalışmalar yürüten merkezleri belirli ölçütler doğrultusunda incelemektir. Bu yolla

amaçlanan bu tür merkezlerin yeni merkezlere örnek olabilmesi sağlamak, küresel boyutta ölçütleri göz önüne sermektir.

Yöntem

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Metinler, içerik analizi türlerinden metin çözümleme yöntemiyle çözümlenmiştir (Krippendorff, 2012). Bu çözümleme tümevarımsal yaklaşımla yapılmıştır. Dolayısıyla bu araştırmanın analiz yöntemi tümevarımsal doküman çözümlemesidir. Veri kaynağı 21 ülkede çocuk edebiyatı, okuma kültürü ve çocuk kitaplarıyla odağında hizmet veren 37 uygulama ve araştırma merkezi ile 3 uluslararası dernek/topluluğun gerçekleştirdiği çalışmalara ilişkin bilgilerin paylaşıldığı internet sayfalarıdır. En fazla merkezin -6 uygulama ve araştırma merkezi olan- İngiltere’de olduğu görülmektedir. Bunu 4 uygulama/araştırma merkeziyle Almanya ve yine 4 uygulama/araştırma merkeziyle ABD izlemektedir. Geri kalan bir ülkede 3, üç ülkede 2, 14 ülkede ise 1 merkez olduğu görülmektedir. Türkiye’de ÇOGEM’le tek uygulama/araştırma merkezi olan ülkeler arasındadır. İlgili uygulama ve araştırma merkezleriyle, dernek/topluluklara ait genel bilgiler aşağıdaki tablolarda gösterilmiştir.

Bulgular

Araştırma sonucunda merkez ve derneklerin okuma kültürü, çocuk kitapları ve çocuk edebiyatı alanının gelişmesi ve bu alanda çalışan araştırmacıların desteklenmesinde etkin rol alabildiği anlaşılmıştır. Merkezlerin bazılarının bir üniversite çatısı altında hizmet verdiği, bunların dışında kalanlarınsa bir üniversiteyle iş birliği içinde çalıştığı görülmüştür. Az sayıda merkez bağımsız çalışmalar yürütmektedir. Merkezlerin çocuklarla gençlerin yanı sıra aileler, öğretmenler, araştırmacılar ve yazarlar için çalışmalar yürüttüğü belirlenmiştir. Merkezlerin incelenen çalışmaları okuma kültürü ve çocuk edebiyatına ilişkin çeşitli ve özgün çalışmalar yürüttüklerini göstermektedir, her merkezin amacı farklı olsa da çalışmaların bu iki konu üzerine odaklandığı görülmektedir. Bu bağlamda merkezlerin amaçlarının bilimsel araştırmalar yapmak, lisansüstü eğitim vermek, eğitsel araçlar geliştirmek, farklı merkezler, okullar ya da üniversitelerle iş birlikli çalışmalar yürütmek, çocuk edebiyatı arşivi oluşturmak, disiplinler arası çalışmalar yapmak, toplumu okuma ve edebiyat konularında bilgilendirmek, okuma kültürü geliştirmek, çocuk edebiyatı yazarlarını farklı açılardan desteklemek ve çeviri çalışmaları gerçekleştirmek olarak sıralanmaktadır. Merkezlerin eğitim anlamında; lisansüstü eğitim programları açmak ve eğitimler düzenleyerek öğretmenlerin mesleki gelişimlerini desteklemek yer almaktadır. Bazı merkezlerin yazarların eğitim gereksinimlerini karşılamak için çalışmalar yürüttüğü de görülmektedir. Merkezlerin araştırma bağlamında proje yapmak, sempozyum/kongre düzenlemek, süreli yayınlar ve kitaplar çıkarmak gibi amaçları olduğu anlaşılmaktadır. Bunların yanında merkezlerin pek çoğu

üniversiteler, diğer benzeri uygulama ve araştırma merkezleri, dernek ve topluluklarla yayınevlerinin arasında bulunduğu pek çok kurumla iş birlikli çalışmalar yapmayı öncelemektedir. Merkezler gerçekleştirdikleri çalışmalarını yaygınlaştırmak için yarışmalar düzenlemekte, çalışma ortamlarında hizmet veren müzeler ya da kitapçılar açma, belediyelerle ortak çalışmalar yürütme, yazarlara ödüller vererek çalışmaya özendirme gibi süreçleri işlettikleri de görülmektedir.

Tartışma ve Sonuç

Okuma kültürü, çocuk kitapları, çocuk ve gençlik edebiyatı konusunun ciddi bir çalışma alanı olarak görüldüğü anlaşılmaktadır. Bu durum hem merkezlerin gerçekleştirdiği çalışmalardan hem de bu kurumlarda görev alan araştırmacıların niteliğinden anlaşılmaktadır. Okuma kültürü, çocuk/gençlik kitapları ve çocuk edebiyatını çalışma alanı olarak kabul eden uygulama ve araştırma merkezlerinin farklı ülkelerde etkin olduğu görülmektedir. Bu merkezler arasında ortak amaçların, benzer araştırma ve etkinlik yollarının benimsendiği görülmektedir. Ancak bazı merkezler özgün çalışmalarla diğerlerinden ayrılabilir. Bu özgünlük merkezlerin buldukları sosyo-kültürel ortam, toplumun yapısı, gereksinimleri vb. konularından etkilenmektedir. Merkezlerin yalnızca bilimsel araştırma yapmak ya da yalnızca mesleki eğitimi desteklemek vb. yükümlülükleri olmaması onlara bu alanda etkin ve yaratıcı çalışmalar yürütme olanağını sunmaktadır. Merkezler varlıklarını sürdürmek ve çalışma alanlarına en fazla katkıyı sunabilmek adına iş birlikli çalışmalar, toplum gereksinimine dayalı projeler, akademik yayınlar ve kültürel etkinlikler sürdürmektedir. Uluslararası bazı dernek ve toplulukların da desteğiyle çok kültürlü çalışmaların öncelenmeye başladığı da görülmektedir. Bu yolla farklı ülkelerden merkezlerin bilgi paylaşımında bulunma ve ortak çalışma yürütme olanakları artmaktadır. Çünkü bu tür yolların izlenmesi aynı alanda çalışma yapan araştırmacıların birbirlerine erişimini de kolaylaştırmaktadır.

EXTENDED ABSTRACT: With the permission of the Higher Education Council of Turkey, application and research centers can be established at universities. As the reason for the establishment of research centers is shaped according to the objectives of the faculty research, the centers carry out studies in line with the requirements of the faculties. Teams and laboratories established in research centers reveal collaboration among academics. There are a number of the application and research centers working on different issues and serving under universities in the world. The number of centers carrying out studies in many areas related to children's literature, reading culture and children's books is also remarkable. Children's literature can also be considered as a rich and growing academic field of study for literature and language researchers, teachers, librarians, authors, illustrators and sociologists. Children's literature is a detailed perspective for

children, based not only on the different pedagogical approach but also on the concepts of 'child' and 'childhood'. The childhood concept is also an important element of children's literature and sociological studies. Children's literature is not only something that is approved for children and young people in the literary relationship of any society, it is not only their children but also their respective attitudes (Johnston and Beckett, 2003: 122).

Purpose

It is seen that there are many application and research centers in universities around the world, supported by government or independent funds, and that focus on reading culture and children's literature. This situation has developed as a result of aiming to meet some needs that educational institutions cannot meet. It is seen that the activities of such centers, which organize more diverse and independent activities compared to educational institutions, are important in the context of acquiring reading culture and children's literature, especially for children and young people, families, teachers and authors. The aim of this research is to examine the centers that carry out different and typical studies for similar purposes in the world in line with certain criteria. The reason for following this path is to provide global information about criteria of centers for future ones.

Method

In the research, document review, one of the qualitative research methods, was used. The data were analyzed by text analysis method, one of the content analysis method (Krippendorff, 2012). This analysis was made with an inductive approach. Therefore, the analysis method of this research qualifies as inductive document analysis. The data source is the web sites of 3 international associations/communities and 37 application and research centers in 21 countries working on the focus of children's literature, reading culture and children's books. It is seen that the highest number of centers is in England with 6 application and research centers. This is followed by Germany and USA with 4 centers. In addition, are 3 centers in the remaining country, 2 in three countries and 1 in 14 countries. Turkey has only one application/research center named ÇOGEM (Çocuk ve Gençlik Edebiyatı Uygulama ve Araştırma Merkezi-Children's and Youth Literature Research and Application Center).

Findings

As a result of the research, it has been understood that centers and associations can take an active role to develop a reading culture, using of children's books and children's literature and supporting researchers working in this field. It has been concluded that some of the centers serve within a university, while the others prefer only work in cooperation with a university. Few centers carry out independent studies. Also, it has been determined that

the centers carry out studies for families, teachers, researchers and writers as well as children and young people. The studies examined by the centers show that they carry out various and original studies related to reading culture and children's literature. Although the purpose of each center is different but it is seen that the studies substantially focus on these two topics. In this context, the aims of the centers can be sum as conduct scientific researches, to provide postgraduate education, to develop educational tools, to cooperate with different centers, schools or universities, to create a children's literature archive, to make interdisciplinary studies, to inform the society about reading and literature, to develop a reading culture, children's literature writers. It is listed as supporting from different perspectives and performing translation studies. In terms of education concept of the centers; Supporting the professional development of teachers by opening postgraduate programs and organizing trainings. It is also seen that some centers are working to meet the educational needs of the children's literature authors. It is understood that the centers have aims such as project design, organizing a symposium or congress, publishing journals and books. In addition, many of the centers prioritize cooperating with many institutions including universities, other similar application and research centers, associations and communities and publishers.

Discussion & Conclusion

It is understood that the subject of reading culture, children's books, children and youth literature is seen as a critical study area. This situation is understood both from the studies carried out by the centers and the quality of the researchers working in these institutions. It is seen that practice and research centers, which accept reading culture, children / youth book and children's literature as working areas, are effective in different countries. It is seen that common goals, similar research and activities are adopted among these centers. However, some centers can be separated from others with original studies. This originality is the socio-cultural environment of the centers, the structure of the society, the needs, etc. Affected influenced by the topics. Centers can only conduct scientific research or only support vocational training etc. lack of obligations gives them the opportunity to conduct effective and creative works in this field. The centers maintain cooperative studies, community-based projects, academic publications and cultural events in order to sustain their existence and provide the greatest contribution to their fields of study. It is also seen that multicultural studies started to be prioritized with the support of some international associations and communities. In this way, the opportunities of centers from different countries to share information and to collaborate increase. Thanks to these opportunities, it has become easy for researchers working in the same field to access each other.